

# تورم در فاز تازه

گروه اقتصاد: نرخ تورم همواره یکی از مهم‌ترین شاخص‌های سنجش شرایط اقتصادی بوده و برنامه‌ها و راه‌های کنترل نرخ تورم نیز همواره در صدر برنامه های سیاستگذار پولی قرار داشته است. به این ترتیب سیاست‌گذار پولی که کنترل تورم را مهم‌ترین پروژه خود در سال جاری عنوان کرده همزمان چند ترمز را برای مهار موتورهای تورم به کار گرفته است؛ افزایش نسبت سپرده قانونی، کنترل رشد ترازنامه بانک‌ها، محدود کردن اضافه‌برداشت، برخورد با بانک‌های ناتراز و مدیریت بازار ارز مجموعه ابزارهایی است که وی برای کاهش شتاب رشد قیمت‌ها روی میز گذاشته تا پایان سال به نرخ تورم قابل قبول برسیم.

با این حال، موفقیت این برنامه فقط به سیاست پولی وابسته نیست و نحوه تامین کسری بودجه دولت، وضعیت درآمدهای ارزی، انتظارات تورمی و توان اقتصاد برای افزایش تولید، چهار متغیر تعیین کننده در نتیجه نهایی این سیاست‌ها خواهند بود.

یک کارشناس پولی و بانکی با اشاره به شرایط ویژه اقتصاد ایران و غلبه تورم ناشی از فشار هزینه بر تقاضا گفت: در شرایط فعلی، ابزارهای کلاسیک سیاست پولی به‌تنهایی توان مهار تورم را ندارند و عواملی مانند کاهش درآمدهای ارزی، افزایش هزینه حمل‌ونقل، انرژی و محدودیت‌های تجارت خارجی، نقش مهمی در تشدید فشارهای تورمی ایفا می‌کنند.

بهالذین حسینی‌هاشمی در گفت‌وگو با ایسنا، درباره سیاست‌های بانک مرکزی برای کنترل تورم و هدف‌گذاری این بانک برای کاهش شتاب تورم تا پایان سال، اظهار کرد: ما در یک برهه زمانی با تورم و ابرتورم مواجه هستیم و سیاست‌های پولی و مالی در چنین شرایطی الزام آن نتیجه‌ای را که انتظار داریم، ایجاد نمی‌کنند. تورم ما درست است که منشأ پولی دارد. به هر حال نقدینگی‌هایی که بدون پشتوانه و بدون حاصل شدن از رشد اقتصادی وارد اقتصاد شده، قیمت‌ها را افزایش داده و باعث ایجاد تورم شده است، اما بخشی از تورم موجود ناشی از فشار هزینه است، نه تقاضا.

این کارشناس پولی و بانکی تأکید کرد: این سیاست‌ها بی‌اثر نیستند، اما اینکه بتوانند خیلی موثر باشند، محل تردید است. وقتی ما به یک شرایط اقتصادی نرمال برگردیم، تهدیدهای خارجی از بین برود، روابط بین‌الملل درست شود و ارتباطات ما از نظر مالی، بانکی و همچنین از نظر کالا بهتر شود، این سیاست‌ها تأثیر بسیار بیشتری خواهند داشت.

**فشار هزینه؛ عامل مهم تورم فعلی**

حسینی‌هاشمی با بیان اینکه در شرایط فعلی افزایش هزینه عوامل تشکیل دهنده قیمت، نقش مهمی در تورم دارد، گفت: وقتی قیمت‌ها ناشی از فشار هزینه افزایش پیدا می‌کنند و هزینه عوامل تشکیل دهنده قیمت بیشتر شده است، شرایط متفاوت خواهد بود. ما به دلیل حمل‌ونقل دریایی و مشکلات موجود، به سمت حمل‌ونقل زمینی، ریلی و هوایی رفته‌ایم؛ البته حمل‌ونقل هوایی برای کالاهای خاصی استفاده می‌شود، اما

حسینی‌هاشمی ادامه داد: مهم‌ترین عوامل ایجاد کننده فشار هزینه، قیمت مواد اولیه، حقوق و دستمزد، انرژی و هزینه‌های دیگر است.

هزینه‌های ریسک کشور نیز به این عوامل اضافه شده و مشکلاتی در واردات و صادرات و تسویه پولی بین‌المللی ایجاد کرده است.

وی با اشاره به ابزارهای سیاست پولی برای کنترل تورم گفت: سیاست‌های پولی زمانی می‌توانند اثرگذاری بیشتری داشته باشند که در شرایط اضطراری نباشیم؛ یعنی شرایط نرمال و طبیعی باشد. در چنین شرایطی، سیاست‌های پولی، کنترل حجم پول و کنترل عرضه پول از طریق افزایش

سیاست‌گذار پولی که کنترل تورم را مهم‌ترین پروژه خود در سال جاری عنوان کرده همزمان چند ترمز را برای مهار موتورهای تورم به کار گرفته است. عبدالناصر مهتی - رئیس کل بانک مرکزی - در تشریح مهم‌ترین برنامه خود برای سال جاری، یک هدف را بالاتر از سایر اهداف قرار داده است؛ «کنترل تورم».

او درباره اینکه مهم‌ترین پروژه‌ای که در سال ۱۴۰۵ در بانک مرکزی دنبال خواهد کرد چیست، گفته که «مهم‌ترین پروژه‌ام این است که تورم را کنترل کنیم»

این اظهارنظر در شرایطی مطرح شده که اقتصاد ایران با مجموعه‌ای از فشارهای همزمان مواجه است؛ از محدودیت‌های ارزی و آثار جنگ گرفته تا کسری بودجه، ناترازی شبکه بانکی، رشد نقدینگی و افزایش انتظارات تورمی. به همین دلیل، پروژه مهار تورم برای بانک مرکزی صرفا به معنای استفاده از یک ابزار پولی نیست، بلکه مجموعه‌ای از سیاست‌های پولی، بانکی و ارزی را دربرمی‌گیرد.

همتی با اشاره به شرایط اقتصادی کشور گفته که «تردیدی نیست که اقتصاد ایران با مشکلات جدی روبرو است و شرایط ناشی از جنگ و فشارهای اقتصادی، تورم و بیکاری را تشدید کرده است»، اما در عین حال تأکید کرده که این شرایط با تصویری که پیش‌تر از فروپاشی قریبالوقوع اقتصاد ایران ارائه می‌شد، تفاوت دارد.

رئیس کل بانک مرکزی همچنین گفته است در داخل کشور تلاش شده شتاب رشد نقدینگی، تورم و نوسانات بازار ارز کنترل شود و یکی از اولویت‌های اصلی بانک مرکزی، جلوگیری از تأمین کسری بودجه از منابع بانک مرکزی و در نتیجه جلوگیری از تشدید رشد نقدینگی است.

مسئول محور غرب و شمال غرب کانون هماهنگی شوراهای اسلامی کار استان تهران، ضمن تشریح معیارهای تشخیص مشاغل سخت و زیان‌آور، بر اهمیت بررسی عوامل ارگونومیک در این فرآیند تأکید کرد و درباره نحوه محاسبه مزد کارگران در روز جمعه نیز توضیح داد.

محمدرضا فرزعلیان در گفت‌وگو با ایسنا، درباره نامه اخیر وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، به مدیران کل استان‌ها، که در آن نامه تأکید شده موارد ارگونومیکی نباید در تشخیص یک شغل به عنوان مشاغل سخت لحاظ شود، توضیح داد: ماده یک آیین‌نامه در تعریف مشاغل سخت و زیان آور، اشعار داشته که «کار سخت و زیان‌آور کارهایی است که در آنها عوامل فیزیکی، شیمیایی، مکانیکی و بیولوژیکی محیط کار غیراستاندارد بوده که در اثر اشتغال کارگر تنش‌ی به مراتب بالاتر از ظرفیت‌های طبیعی (جسمی و روانی) در وی ایجاد می‌گردد که نتیجه آن بیماری شغلی و عوارض ناشی از آن می‌باشد».

او ادامه داد: اتفاقا بخش قابل توجهی از مسائل ارگونومیک دقیقا به همین موضوع مربوط می‌شود؛ وضعیت نامناسب بدن، اعمال نیروی بیش از ظرفیت، حرکات تکراری، حمل و جابه‌جایی بار، ایستادن یا نشستن طولانی، فشار مستمر بر اندام‌ها، طراحی نامناسب ابزار و ایستگاه کار و همچنین عدم تناسب تجهیزات با ویژگی‌های جسمانی کارگر.

مسئول محور غرب و شمال غرب کانون هماهنگی شوراهای اسلامی کار استان تهران تأکید کرد: این عوامل می‌توانند موجب تنش و فرسایش جسمی و بیماری‌های اسکلتی - عضلانی شوند. پس حذف مطلق «ارزیابی ارگونومیک» از فرآیند بررسی، با فلسفه و هدف مقررات

■ **ترمز اول؛ سپرده قانونی**

یکی از نخستین اقدامات مشخص بانک مرکزی در سال جاری، افزایش نسبت سپرده قانونی بانک‌ها بوده است. بانک مرکزی این نسبت را در دو مرحله و در مجموع ۱۵ واحد درصد افزایش داده است؛ اقدامی که با هدف مدیریت رشد نقدینگی و کاهش فشارهای تورمی انجام شده است. مرحله دوم افزایش ۰.۷۵ واحد درصدی این نسبت در ابتدای مردادماه اجرایی شد.

سپرده قانونی در واقع بخشی از منابع بانک‌هاست که باید نزد بانک مرکزی نگهداری شود و بانک نمی‌تواند از آن برای پرداخت تسهیلات استفاده کند. بنابراین، افزایش این نسبت به معنای کاهش بخشی از منابع قابل وام دهی بانک‌ها و در نتیجه کاهش ظرفیت خلق اعتبار است. این سیاست البته یک شمشیر دولبه است. از یک مسو می‌تواند سرعت رشد اعتبار و نقدینگی را کاهش دهد و از سوی دیگر، اگر بدون توجه به وضعیت تامین مالی تولید اجرا شود، ممکن است دسترسی بنگاه‌ها به منابع بانکی را محدود کند.

بانک مرکزی نیز ظاهرا تلاش کرده این دو هدف را همزمان دنبال کند. در بسته سیاستی سال ۱۴۰۴، افزایش سپرده قانونی در کنار حمایت هدفمند از تولید و تأمین مالی بخش‌های اولویت دار اقتصاد قرار گرفته است. بنابراین پیام سیاست‌گذار این است که قرار نیستت مهار تورم از مسیر فریز کامل منابع بانکی دنبال شود؛ بلکه هدف، محدود کردن خلق نقدینگی بی‌ضابطه و در عین حال هدایت منابع موجود به سمت فعالیت‌های مولد است.

■ **ترمز دوم؛ بستن مسیر خلق پول بانک‌ها**

دومین محور برنامه بانک مرکزی، کنترل رشد ترازنامه بانک‌هاست. در اقتصاد ایران، بخشی از رشد نقدینگی از مسیر خلق اعتبار توسط شبکه بانکی اتفاق می‌افتد. اگر بانک‌ها بدون تناسب با منابع، سرمایه و توان



### سیاست‌های کلاسیک دیگر جواب نمی‌دهند

بیشتر حمل‌ونقل ما زمینی و ریلی است. وی ادامه داد: این روش‌ها چند برابر حمل‌ونقل دریایی هزینه دارند، تأخیر بیشتری دارند و از نظر اقتصادی نیز امنیت کمتری دارند و نمی‌توانند آن تقاضاها را به طور کامل تأمین کنند. یک کشتی مثلا ۶۰ هزار تن نهاده‌های دامی با خود می‌آورد. اگر بخواهید همین مقدار کالا را از مسیرهای دیگر منتقل کنید، هزینه افزایش پیدا می‌کند و در نتیجه گوشت گران می‌شود، پروتئین گران می‌شود و این مسائل روی یکدیگر اثر می‌گذارند.

حسینی‌هاشمی همچنین به موضوع اصلاح قیمت انرژی اشاره کرد و گفت: یک برنامه‌ای وجود دارد که انرژی را اصلاح کند، ولی بااینکه این اصلاح یکی از ضروری‌ترین اصلاحات است، به تأخیر افتاده و با این تأخیر، اثرگذاری آن نیز کاهش پیدا می‌کند.

■ **افزایش سپرده قانونی به‌تنهایی کافی نیست**

وی درباره افزایش نرخ سپرده قانونی بانک‌ها به‌عنوان یکی از ابزارهای مورد استفاده بانک مرکزی برای کنترل نقدینگی نیز اظهار کرد: اینکه نرخ سپرده قانونی را یک درصد بالا ببرند، در شرایطی که ما مثلاً سال گذشته ۶۶ تا ۷۰ درصد رشد نقدینگی داشتیم که در کشور ما بی‌سابقه است، نمی‌تواند به تنهایی مسئله را حل کند. تورم نقطه به نقطه ما نیز بالای ۸۰ درصد شده و الان شاید در بخش خوراکی‌ها، کالاهای اساسی و کالاهای مورد نیاز مردم، تورم بالای ۱۰۰ درصد باشد.

حسینی‌هاشمی تأکید کرد: باید به سمت راه‌حل برویم، ولی این‌ها به هر حال ابزارهایی هستند که رشد تورم را کند می‌کنند، نه اینکه باعث شوند تورم نداشته باشیم. این سیاست‌ها می‌توانند شتاب رشد تورم را کاهش دهند، اما الزاماً به معنای توقف افزایش قیمت‌ها نیست.

■ **کاهش تورم نیز؛ سیگنال پایدار یا موقت؟**

وی در ادامه درباره کاهش نرخ تورم ماهانه تیرماه نسبت به خردادماه

بازپرداخت، حجم تسهیلات و دارایی‌های خود را افزایش دهند، فشار نهایی می‌تواند به رشد نقدینگی و در ادامه تورم منجر شود.

همتی نیز در ماه‌های اخیر بارها بر ضرورت کنترل رشد ترازنامه بانک‌ها تأکید کرده است. او از بانک‌ها خواسته ضمن ایفای نقش خود در تأمین مالی تولید، از رشد نامتعارف ترازنامه و اقداماتی که به افزایش نقدینگی منجر می‌شود، پرهیز کنند. اهمیت این موضوع در آن است که بانک مرکزی نمی‌خواهد تنها با کاهش منابع در دسترس بانک‌ها با تورم مقابله کند؛ بلکه قصد دارد رفتار بانک‌ها در خلق اعتبار را نیز تحت کنترل قرار دهد.

در واقع سیاست جدید بانک مرکزی را می‌توان نوعی تلاش برای تغییر رابطه میان تأمین مالی و خلق نقدینگی دانست؛ به این معنا که منابع بانکی باید بیشتر به سمت تولید و فعالیت اقتصادی مولد حرکت کند و کمتر صرف فعالیت‌هایی شود که بدون ایجاد ظرفیت تولیدی جدید، صرفا تقاضا برای دارایی‌ها و کالاها را افزایش می‌دهد.

بازپرداخت، حجم تسهیلات و دارایی‌های خود را افزایش دهند، فشار نهایی می‌تواند به رشد نقدینگی و در ادامه تورم منجر شود.

همتی نیز در ماه‌های اخیر بارها بر ضرورت کنترل رشد ترازنامه بانک‌ها تأکید کرده است. او از بانک‌ها خواسته ضمن ایفای نقش خود در تأمین مالی تولید، از رشد نامتعارف ترازنامه و اقداماتی که به افزایش نقدینگی منجر می‌شود، پرهیز کنند. اهمیت این موضوع در آن است که بانک مرکزی نمی‌خواهد تنها با کاهش منابع در دسترس بانک‌ها با تورم مقابله کند؛ بلکه قصد دارد رفتار بانک‌ها در خلق اعتبار را نیز تحت کنترل قرار دهد.

در واقع سیاست جدید بانک مرکزی را می‌توان نوعی تلاش برای تغییر رابطه میان تأمین مالی و خلق نقدینگی دانست؛ به این معنا که منابع بانکی باید بیشتر به سمت تولید و فعالیت اقتصادی مولد حرکت کند و کمتر صرف فعالیت‌هایی شود که بدون ایجاد ظرفیت تولیدی جدید، صرفا تقاضا برای دارایی‌ها و کالاها را افزایش می‌دهد.

### سخن پایانی

بانک مرکزی در مردادماه اعلام کرده که نرخ تورم ماهانه تیرماه نسبت به خرداد تقریباً نصف شده و روند مهار تورم و مدیریت نقدینگی ادامه خواهد یافت. این داده می‌تواند برای سیاست‌گذار نشان‌های مثبت باشد، اما هنوز برای قضاوت درباره موفقیت سیاست ضدتورمی زود است. کاهش تورم ماهانه، با کاهش سطح عمومی قیمت‌ها تفاوت دارد؛ به عبارت دیگر، اگر سرعت افزایش قیمت‌ها کمتر شود، به معنای ارزان شدن کالاها نیست، بلکه به معنای کندتر شدن گرانی است.

از همین رو، هدفی که همتی برای پایان سال مطرح کرده، بیش از هر چیز به کاهش شتاب تورم مربوط می‌شود. او گفته است حتی اگر تحولات بیرونی مطابق انتظار پیش نرود، بانک مرکزی برنامه خود را متوقف نخواهد کرد و اقداماتی را برای کاهش شتاب تورم آغاز کرده است. حال باید دید که این هدف تا چه میزان تا پایان امسال در شرایط فعلی قابلیت تحقق دارد؟

**بررسی یک چالش مهم در قانون کار از نگاه یک فعال کار گری**

**سنگ محک تشخیص مشاغل سخت چیست؟**

■ **تعریف مشاغل سخت و زیان‌آور**

فرزعلیان گفت: مطابق ماده یک آیین‌نامه اجرایی مشاغل سخت و زیان‌آور، این مشاغل به فعالیت‌هایی گفته می‌شود که عوامل فیزیکی، شیمیایی، مکانیکی، بیولوژیکی یا روانی محیط کار در آنها بیش از حدود مجاز بوده و در نتیجه، سلامت جسمی یا روانی کارکنان در مدت کوتاه‌تری نسبت به مشاغل عادی دچار آسیب می‌شود. به عبارت ساده‌تر، اگر شرایط محیط کار باعث شود کارکنان در معرض خطرات و بیماری‌های شغلی بیشتری قرار گیرند، آن شغل می‌تواند در گروه مشاغل سخت و زیان‌آور قرار بگیرد.

ایشان فعال حوزه کارگری تصریح کرد: مهم‌ترین عوامل زیان‌آور محیط کار عبارت‌اند از: آلودگی صوتی بیش از حد مجاز، ارتعاش ناشی از تجهیزات و ماشین‌آلات، گرمای شدید یا سرمای غیرمتعارف، گرد و غبار صنعتی، بخارات و گازهای شیمیایی، مواد سرطان‌زا، عوامل بیولوژیکی مانند ویروس‌ها و باکتری‌ها، کار در ارتفاع، کار در محیط‌های بسته و کم‌اکسیژن، حمل بارهای سنگین و وضعیت‌های نامناسب ارگونومیکی. فرزعلیان با وجود اشاره به موارد فوق، تأکید کرد: البته وجود یک یا چند مورد از این عوامل لزوماً به معنای سخت و زیان‌آور بودن شغل نیست، بلکه شدت، مدت مواجهه، تعداد کارکنان در معرض خطر و نتایج اندازه‌گیری‌های تخصصی نیز در تصمیم نهایی موثر هستند.

■ **ضرب اضافه کار در روز جمعه**

فرزعلیان درباره فعالیت کارگران در روز جمعه به جای روزهای طول هفته که برق کارگاه‌ها قطع می‌شود نیز توضیح داد: روز جمعه، روز



و اینکه آیا این آمار می‌تواند نشان‌های از تغییر مسیر تورم باشد، گفت: تورم سینوسی است؛ یعنی یک مقطع کاهش پیدا می‌کند و بعد دوباره افزایش می‌یابد و این روند ادامه پیدا می‌کند. ممکن است رشد تورم کاهش پیدا کرده باشد، ولی خود تورم همچنان بالا باشد. فرض بفرمایید تورم مثلاً ۶۰ درصد باشد و نسبت به ماه قبل دو صدم درصد کمتر رشد کرده باشد؛ این به معنای کاهش سطح تورم نیست و ممکن است ماه بعد دوباره روند افزایشی پیدا کند.

حسینی‌هاشمی تصریح کرد: بنابراین کاهش تورم ماهانه در یک ماه به تنهایی نمی‌تواند به معنای تغییر پایدار مسیر تورم تلقی شود و برای ارزیابی روند، باید مجموعه‌ای از عوامل و چند ماه متوالی را بررسی کرد.

■ **تورم در ماه‌های آینده همچنان تحت تأثیر عوامل بیرونی است**

مدیرعامل اسبق بانک صادرات در پاسخ به این پرسش که روند تورم در ماه‌های آینده چه سیگنالی می‌دهد، گفت: اگر همین تأثیری که در شرایط فعلی وجود دارد ادامه پیدا کند، ارز تأمین نشود یا محاصره دریایی باعث شود کالاها نتوانند وارد کشور شوند، طبیعتاً فشار تورمی افزایش پیدا خواهد کرد.

حسینی‌هاشمی افزود: باید تلاش کرد و امیدوار بود، اما به نظر من برنامه‌های کلاسیک در این شرایط بعید است بتواند پاسخ لازم را بدهد. وی تأکید کرد: در شرایط فعلی، تنها سیاست پولی نمی‌تواند همه عوامل مؤثر بر تورم را کنترل کند. زیرا بخشی از تورم از مسیر هزینه‌ها و محدودیت‌های موجود در تجارت خارجی و تأمین کالا شکل می‌گیرد. بنابراین برای کنترل پایدار تورم، علاوه بر سیاست‌های پولی، باید عوامل ایجادکننده فشار هزینه نیز مورد توجه قرار گیرد.



■ **ترمز سوم؛ اضافه برداشت بانک‌ها**

در کنار کنترل ترازنامه، بانک مرکزی روی موضوع اضافه برداشت بانک‌ها نیز دست گذاشته است. اضافه برداشت زمانی اهمیت پیدا می‌کند که یک بانک برای ایفای تعهدات خود با کمبود منابع مواجه شود و از منابع بانک مرکزی استفاده کند. اگر این فرآیند بدون انضباط و در ابعاد بزرگ رخ دهد، می‌تواند به افزایش پایه پولی و در ادامه رشد نقدینگی منجر شود. همتی پیش‌تر صراحتاً اعلام کرده است که بانک مرکزی اجازه‌اضافه برداشت به بانک‌ها را نخواهد داد و کنترل اضافه برداشت را یکی از محورهای جدی سیاست پولی خود قرار داده است. رئیس کل بانک مرکزی در این رابطه گفته است: «اضافه برداشت بانک‌ها و خلق نقدینگی توسط بانک‌ها، دو عامل مهم و تأثیرگذار بر نرخ تورم هستند.»

بانک مرکزی در مردادماه اعلام کرده که نرخ تورم ماهانه تیرماه نسبت به خرداد تقریباً نصف شده و روند مهار تورم و مدیریت نقدینگی ادامه خواهد یافت. این داده می‌تواند برای سیاست‌گذار نشان‌های مثبت باشد، اما هنوز برای قضاوت درباره موفقیت سیاست ضدتورمی زود است. کاهش تورم ماهانه، با کاهش سطح عمومی قیمت‌ها تفاوت دارد؛ به عبارت دیگر، اگر سرعت افزایش قیمت‌ها کمتر شود، به معنای ارزان شدن کالاها نیست، بلکه به معنای کندتر شدن گرانی است.

از همین رو، هدفی که همتی برای پایان سال مطرح کرده، بیش از هر چیز به کاهش شتاب تورم مربوط می‌شود. او گفته است حتی اگر تحولات بیرونی مطابق انتظار پیش نرود، بانک مرکزی برنامه خود را متوقف نخواهد کرد و اقداماتی را برای کاهش شتاب تورم آغاز کرده است. حال باید دید که این هدف تا چه میزان تا پایان امسال در شرایط فعلی قابلیت تحقق دارد؟

**بررسی یک چالش مهم در قانون کار از نگاه یک فعال کار گری**

**سنگ محک تشخیص مشاغل سخت چیست؟**

■ **تعریف مشاغل سخت و زیان‌آور**

فرزعلیان گفت: مطابق ماده یک آیین‌نامه اجرایی مشاغل سخت و زیان‌آور، این مشاغل به فعالیت‌هایی گفته می‌شود که عوامل فیزیکی، شیمیایی، مکانیکی، بیولوژیکی یا روانی محیط کار در آنها بیش از حدود مجاز بوده و در نتیجه، سلامت جسمی یا روانی کارکنان در مدت کوتاه‌تری نسبت به مشاغل عادی دچار آسیب می‌شود. به عبارت ساده‌تر، اگر شرایط محیط کار باعث شود کارکنان در معرض خطرات و بیماری‌های شغلی بیشتری قرار گیرند، آن شغل می‌تواند در گروه مشاغل سخت و زیان‌آور قرار بگیرد.

ایشان فعال حوزه کارگری تصریح کرد: مهم‌ترین عوامل زیان‌آور محیط کار عبارت‌اند از: آلودگی صوتی بیش از حد مجاز، ارتعاش ناشی از تجهیزات و ماشین‌آلات، گرمای شدید یا سرمای غیرمتعارف، گرد و غبار صنعتی، بخارات و گازهای شیمیایی، مواد سرطان‌زا، عوامل بیولوژیکی مانند ویروس‌ها و باکتری‌ها، کار در ارتفاع، کار در محیط‌های بسته و کم‌اکسیژن، حمل بارهای سنگین و وضعیت‌های نامناسب ارگونومیکی. فرزعلیان با وجود اشاره به موارد فوق، تأکید کرد: البته وجود یک یا چند مورد از این عوامل لزوماً به معنای سخت و زیان‌آور بودن شغل نیست، بلکه شدت، مدت مواجهه، تعداد کارکنان در معرض خطر و نتایج اندازه‌گیری‌های تخصصی نیز در تصمیم نهایی موثر هستند.

■ **ضرب اضافه کار در روز جمعه**

فرزعلیان درباره فعالیت کارگران در روز جمعه به جای روزهای طول هفته که برق کارگاه‌ها قطع می‌شود نیز توضیح داد: روز جمعه، روز